

ΤΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΟΥΛΙΑ *

Ἰπὸ

Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ

8 Ἀπριλίου

Φεύγω γιὰ νὰ ξαναγυρίσω στὴν πρωτεύουσα γεμάτη ἐντυπώσεις. Ὁ δάσκαλος Ποθάκης ἐπέμεινε νὰ μὲ συνοδέψῃ. Εἶχε, λέει, κάποια δουλειὰ νὰ τακτοποιήσῃ. Στὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς ἐσταματήσαμε σ' ἓνα καμποχώρι. Χωριὸ τοῦ κάμπου ποῦ ἔχει ὄνομα, μὰ ποῦ οἱ χωριάτες τῶν βουνῶν τὸ ὀνομάζουν ἔτσι. Ἐντύπωση μοῦ κάνει ἡ περιφρόνηση τῶν βουνίσσιων πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν κάμπων. Ὁ δάσκαλος μοῦ τὴν ἐξηγεῖ λέγοντας πὼς ἐξὸν ποῦ οἱ βουνίσσιοι ἦσαν πάντα πιὸ εὐρωστοί, εἶχαν καὶ τὸ προνόμιο νὰ μὴν τοὺς πολυπιέξῃ ὁ κατακτητὴς, πρῶτα ὁ Βενετσάνος κι' ἔπειτα ὁ Τούρκος, γιὰτὶ ἐκατοικοῦσαν σὲ δυσκολοπάτητα μέρη. Ἔτσι σιγὰ-σιγὰ ἐδημιουργήθηκε στοὺς βουνίσσιους ἓνα αἶσθημα ἀνωτερότητας, ποῦ ἔχει καὶ τὰ σχετικὰ ἀνέκδοτά του. Κάποιοι βουνίσσιος ἐρωτᾷ, λέει, τὸν ὀμοχώριό του:

—Κουμπάρε Μανῶλη, ἴντα λές, ἔχουσιν τάχατες κι' οἱ καμπίσιοι ψυχὴ;

—Μπορεῖ νάχουνε, λέει ὁ ἄλλος, γιὰτ' ἀλλοιῶς πὼς θὰ κριθοῦνε στὴ Δεύτερη Παρουσία;

Καθόμαστε στὸ καφενεῖο τῆς μικρῆς πλατείας νὰ πιοῦμε ἓνα ποτήρι νερὸ μὲ ἓνα λουκοῦμι ποῦ τὸ προσφέρει ὁ καφετζῆς χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ πληρωθῇ, γιὰτὶ γνωρίζει τὸ δάσκαλο. Ἐκεῖ μαθαίνω ὅτι τὸ νερὸ εἶναι ἀπὸ ἓνα κοινόχρηστο πηγὰδι ποῦ βρίσκεται στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, κοντὰ σ' ἓναν ξεροπόταμο. Ὁ κ. Ποθάκης μὲ ὀδηγεῖ πρόθυμα, λέγοντας:

—Μάθημα θάχουμε πάλι;

—Ἴσως, σὰς εἶναι δυσάρεστο; τοῦ ἀπαντῶ.

Διαμαρτύρεται λέγοντας πὼς ὄχι μόνο δὲν εἶναι δυσάρεστο, μὰ εἶναι καὶ πολὺ χρήσιμο. Πηγαίνομε νὰ δοῦμε τὸ πηγὰδι. Εἶναι παλιό, καμωμένο ποιὸς ξέρεῖ ἀπὸ πόσα χρόνια, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ φεγγάματα ποῦ ἔχουν κάμει τὰ σχοινιά στὶς πέτρες ποῦ εἶναι στὸ στόμιό του. Γύρω-γύρω ὑπάρχουν πέτρινες γοῦρνες ὅπου ποτίζονται τὰ ζῶα. Τὸ νερὸ τὸ τραβᾶνε μὲ κουβάδες ποῦ τοὺς ξεπλένουν μέσα στὶς γοῦρνες. Ἐπειδὴ τὸ ποτάμι εἶναι κοντὰ, τὸ νερὸ εἶναι ἄφθοно, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ εἶναι καθαρό. Παρακολουθῶ τὸν πρωτόγονο τρόπο ὑδρεύσεως, ποῦ φαντάζομαι πὼς θὰ εἶναι ὁ πιὸ συνηθισμένος στὰ χωριά μας, καὶ λέω στὸ δάσκαλο:

—Πιστεῦετε, κ. Ποθάκη, ὅτι αὐτὲς οἱ ὠραῖες κοπέλλες ποῦ σηκώνουν μὲ τόση σβελτάδα τὴν στάμνα καὶ τὴν ἀποθέτουν μὲ τόση χάρη στὸν ὄμο τους, μπορεῖ νὰ μεταφέρουν μικρόβια ποῦ θὰ προκαλοῦν διάφορες ἐντερικὲς μολύνσεις στὰ παιδιά, ἂν ὄχι καὶ στοὺς μεγάλους;

—Ἀφοῦ τὸ λέτε, δεσποινὶς Ξωμερίτη, θὰ εἶναι σωστό. Ἄς ρωτήσωμε νὰ δοῦμε ἂν ἔχη ἐπιδημίες ἀπὸ ἐντερικὰ στὰ παιδιά.

—Πόσα παιδιά ἔχεις, κουμπάρισσα; λέει σὲ μὴν ἠλιοκαμένη μεσόκοπη.

—Ἐφτὰ ἡκαμα, μὰ μοῦ πήρεν ὁ Θεὸς τὰ τέσσερα.

—Ἀπὸ τί πέθαναν τὰ καῦμένα;

—Ἀνήξερη ἦμον κι' ἦπλωνα τὰ ρούχα τους τὴ νύχτα μὲ φεγγάρι καὶ ἐφεγγα-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου τεύχους καὶ τέλος.

ριαστήκανε. Σάν μου τῶπεν ἡ μοιράρισα¹ καὶ δὲν τὸ ξανάκαμα, ἐγλυτώσασι τ' ἀποδέλοιπα.

Ὁ δάσκαλος τῆ ρωτᾶ τότε:

—Γράμματα ξέρεις;

—Ἐπῆγα δυὸ χρονιές στὸ σκολεϊό, ὕστερις μὲ τὰ λιομαζώματα² δὲν μ' ἀφήκανε οἱ γονεῖς μου νὰ πάω. Βάνω ὁμως ὑπογραφή, γράφω καὶ τὰ νούμερα, διαβάζω καὶ τὸν Καζαμία.

Κοιταζόμεστε μὲ τὸ δάσκαλο, καὶ χωρὶς νὰ μιλήσωμε μαντεύομε τῆ σκέψη μας. Πῶς θὰ φτάξουν οἱ πιὸ ἀπλές γνώσεις ὑγεινῆς καὶ πῶς θὰ ξεριζωθοῦν οἱ προλήψεις ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς;

—Δικὴ μας δουλειὰ νὰ φωτίσωμε αὐτὸν τὸν κόσμον, κύριε Ποθάκη, τοῦ λέω. Ἐσεῖς στὸ σχολεῖο κι' ἐγὼ στὰ σπίτια. Σύμφωνοι;

—Συμφωνότατοι, μοῦ λέει.

Θὰ μιλήσω μὲ τὸν Νομίατρο αὔριο καὶ θὰ τοῦ προτείνω νὰ σχεδιάσωμε συστηματικὲς περιοδεῖες σὲ ὅσα χωριά εἶναι τόσο καθυστερημένα.

—Καὶ νὰ ἐβλέπατε, μοῦ λέει ὁ δάσκαλος, αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ὅταν εἶχαν καὶ τὴν ἔλνοσσία: κιτριναίρικα παιδιὰ μὲ φουσκομένες κοιλιές, χλωμές καὶ ἀδύναμες γυναῖκες, κακοπαθημένους ἄντρες.

—Τώρα καταλαβαίνω, τοῦ λέω, γιατί οἱ ἄνθρωποι τῶν βουνῶν ἐρωτοῦσαν ἂν ἔχουν κι' οἱ καμπίσιοι ψυχὴ!

Στὸ ἀναμεταξύ, ἡ παρουσία μας ἐμαθεύτηκε στὸ χωριὸ ἀπὸ τίς κοπέλλες ποὺ ἔπαιρναν νερό, κι' αὐτὸ ἦταν αἰτία νὰ φορτωθῶ καθήκοντα ποὺ δὲν τὰ περίμενα. Ἦταν γραφτό, φαίνεται, νὰ κάμω καὶ τὸν γυναικολόγο. Οἱ χωριάτισσες ἐνόμισαν πῶς ἤμουν γιάτρainer καὶ μὲ παρακαλοῦν νὰ πάω σὲ βοήθεια μιᾶς χωρικῆς ποὺ εἶχε ἀκατάσχετη αἱμορραγία.

Ρωτῶ μὲ τὸ βλέμμα τὸν δάσκαλο καὶ μοῦ γνέφει πῶς πρέπει νὰ πάω.

Στὸ χαμόσπιτο ποὺ μὲ ὀδηγοῦν βρίσκω μιὰ γυναῖκα ποὺ μόλις εἶχε γεννήσει. Τὸ αἷμα τρέχει ἄφθονο, καὶ τὸ παιδί κλαψου-

ρίζει παρατημένο σὲ μιὰ γωνιά. Ὡς μὲ πληροφορεῖ ἡ γειτόνισσα, ποὺ ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε μαμμὴ ἀποφάσισε νὰ πιάση ἐκείνη τὸ παιδί, βασισμένη στὴν ἀτομικὴ τῆς πείρα, ἡ γέννα ἔγινε γρήγορα, μὰ τὸ «ὕστερο» δὲ θέλει νὰ πέση. Πόσον εὐγνωμονῶ τὸν γιατρὸ τοῦ Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ἡλιάδη» ποὺ μᾶς εἶπε λίγα πρακτικὰ πράγματα γιὰ τίς πρώτες βοήθειες σὲ μιὰ γέννα μὲ ἐπιλοκές!

Ζητῶ νὰ μοῦ δώσουν ζεστὸ νερὸ νὰ πλύνω τὰ χέρια μου, γιὰ πρόχειρο ἀπολυμαντικὸ μοῦ φέρνουν τὸ ντόπιο οἰνόπνευμα ποὺ κάνουν ἀπὸ τὰ πατημένα σταφύλια καὶ ἐπιχειρῶ, μὲ θάρρος ποὺ μοῦ δίνει ὁ κίνδυνος τῆς ζωῆς αὐτῆς τῆς γυναίκας, ν' ἀποκολλήσω καὶ νὰ τραβήξω τὸν πλακοῦντα. Παρατηρῶ μὲ ἱκανοποίηση πῶς ἡ αἱμορραγία λιγοστεύει καὶ τέλος σταματᾶ. Χοντρές στάλες ἰδρώτα πέφτουν ἀπὸ τὸ μέτωπό μου. Οἱ γυναῖκες μὲ κοιτάζουν μὲ θαυμασμό. Ἀδύνατο νὰ πιστέψουν πῶς δὲν εἶμαι γιάτρainer. Ὅταν βγαίνω ἔξω, ὁ δάσκαλος, ποὺ περιμένει μὲ δυὸ-τρεῖς χωρικούς, μὲ ρωτᾶ:

—Τὰ ἐκαταφέρατε;

—Καὶ βέβαια, κύριε Ποθάκη, τοῦ λέω μὲ ὑπερηφάνεια.

Ἀπὸ τῆ φυσιογνωμία τοῦ μαντεύω πῶς μοιραζόμεστε τὴν ἱκανοποίηση. Αὐτόματα μοῦ πιάνει τὸ χέρι καὶ μοῦ τὸ σφίγγει. Λέει πῶς πρέπει νὰ μὴ φύγωμε ἀμέσως καὶ νὰ περιμένωμε νὰ δοῦμε πῶς θὰ πάη ἡ κατάσταση τῆς λεχώνας. Ξαναπηγαίνομε στὸ καφενεῖο, ὅπου εἶμαστε πιά τὸ ἀξιοπεριέργο θέαμα τοῦ μισοῦ χωριοῦ, ποὺ ἤλθε νὰ δῆ τῆ γιάτρainer. Εἶμαι λίγο στενοχωρημένη, γιατί αἰσθάνομαι πῶς ἐξεπέρασα τὴ δικαιοδοσία μου.

Καθὼς κάθομαι, παίρνει τ' αὐτί μου ἕναν ἀστεῖο διάλογο:

—Μεσοκόμα ἴναι, σοῦ λέω, δὲν εἶναι γιάτρainer.

—Νοσοκόμα, θές νὰ πεῖς.

—Ὅσκες¹, μεσοκόμα, στὸ μεσοκομεῖο ἐργάζεται.

—Νοσοκομεῖο τὸ λένε.

1. *Μοιράρισα* = μάγισσα.

2. *Λιομαζώματα* = συλλογὴ τοῦ ἐλαιοκάρπου.

1. *Ὅσκες* = ὄχι, καθόλου.

—Γιάντας¹ νοσοκομεῖο· μεσοκομεῖο, ἐπειδὴς βάνουνε μέσα τσ' ἀρρωστάρηδες.

Ἔτσι φαίνεται πὼς ἀποστόμωσε τὸν ὁμοχώριό του ὁ πολύξερρος, γιατί ὁ διάλογος ἐσταμάτησε.

Καθὼς ἐπιστρέφομε, διηγούμαι τὸν διάλογο στὸν δάσκαλο καὶ τὸν κάνω νὰ γελάση πολύ. Ἐγὼ συλλογίζομαι πὼς πρέπει νὰ ἐπιστρέψω στὴν θέση μου. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω πὼς δὲν βιάζομαι, μὰ δὲν θέλω νὰ κάμω κατάχρηση τῆς καλοσύνης τοῦ Νομιάτρου. Λογαριάζω νὰ τοῦ διηγηθῶ τί εἶδα καὶ τί ἔκαμα. Δὲν πιστεύω νὰ μὲ μαλώση πού ἔφτασα μέχρι μαιευτικῆς ἐπεμβάσεως;

12 Ἀπριλίου

Σήμερα ἔλαβα γράμματα ἀπὸ συμμαθήτριές μου. Θάθελα νὰ σὰς μεταδώσω μερικὲς ἀπὸ τίς σκέψεις τους, γιὰ νὰ δῆτε πόσα προβλήματα ἀντιμετωπίζομε.

Ἴδου τί λέει ἡ Α.Μ.: «Στὴν ἐπαρχία πρέπει ὅ,τι κάνεις νὰ εἶναι σωστό... Θέλω νὰ διατηρήσω αὐτὸ πού χάρισεν ἡ Σχολή: τὴν ἀξιοπρέπεια.»

Ἡ Μ.Μ. γράφει: «Ἡ ζωὴ ἐδῶ εἶναι ὁμοία μὲ τῶν ἀσκητῶν. Παρατηρῶ πὼς, λόγω τῆς μεγάλης δυστυχίας, οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ φαίνονται σκληροὶ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον. Πὼς θὰ καταφέρω νὰ κάμω μιὰ κατάσταση τῶν μὴ δαμαλισθέντων καὶ νὰ τὴν υποβάλω στὸ Ὑγειονομικὸ Κέν-

τρο γιὰ νὰ μοῦ χορηγήση δαμαλίδα;»

Ἡ Α.Φ. ἔπαθε κάτι ἀνάλογο μ' ἐμένα: «Στὸ σπίτι πού μ' ἐφιλοξένησαν εἶχαν μιὰν ἐπίτοκον, τῆς ὁποίας τὸ βράδυ ἤρθαν οἱ πόνοι. Μὲ εἶχε πιάσει ἕνας φόβος πού δὲν περιγράφεται, νὰ βρεθῶ σὲ τέτοιαν ἐρημιὰ μόνη ν' ἀντιμετωπίσω ἕναν τοκετό. Εἶχα χάσει τὸ θάρρος μου, ἀλλὰ ὅταν εἶδα νὰ καταφθάνη ἡ μαμὴ τοῦ χωριοῦ, μιὰ γριά 80 χρόνων μὲ βρώμικα νύχια, μὲ λάδι γιὰ ν' ἀλείψῃ τὴν ἐπίτοκο καὶ ἄλατι γιὰ ν' ἀλατίσῃ τὸ παιδί, ἄφησα τοὺς φόβους καὶ ἐπῆρα πρωτοβουλία. Τὰ ξημερώματα ἤρθε στὸν κόσμο ἕνα χαριτωμένο ἀγοράκι.»

* * *

Ἐδῶ σταματᾶνε οἱ σελίδες τοῦ ἡμερολογίου τῆς Μαλαματένιας Ξωμερίτης.

Δὲν θὰ τὴν ρωτήσωμε τὸ γιατί, ἡμποροῦμε ὅμως νὰ κάμωμε τὴν πρόβλεψη πὼς γυρίζοντας ἀπὸ τὴν μικρὴ τῆς ἄδεια θὰ μείνῃ πιά γιὰ πάντα στὸ νησί τοῦ παπποῦ τῆς, ὅπου θὰ καλέσῃ καὶ τὴν μητέρα τῆς. Μποροῦμε μάλιστα νὰ συμπεράνωμε πὼς θὰ γίνῃ μιὰ καλὴ κυρία Ποθάκη καὶ ὑποδειγματικὴ μητέρα, χρήσιμη ὄχι μόνο στὸ στενὸ τῆς περιβάλλον μὰ καὶ στὴν κοινωνία ὁλόκληρη.

Ἔτσι καὶ ὁ καπετὰν Ξωμερίτης κατὰ κάποιον τρόπο ξαναγυρίζει στὸν τόπο του. Ἡ Μαλαματένια πιθανώτατα τὸ πρῶτο τῆς παιδί, ἂν εἶναι ἀγόρι, θὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν νουνοῦ του νὰ τὸ ὀνομάσῃ Χαρίδημο.

1. Γιάντας = γιατί.

